

Aktivity směřující k podpoře využívání Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví v České republice

Autoři: Jakub Hrkal¹, Petra Sládková², Miroslav Zvolský¹

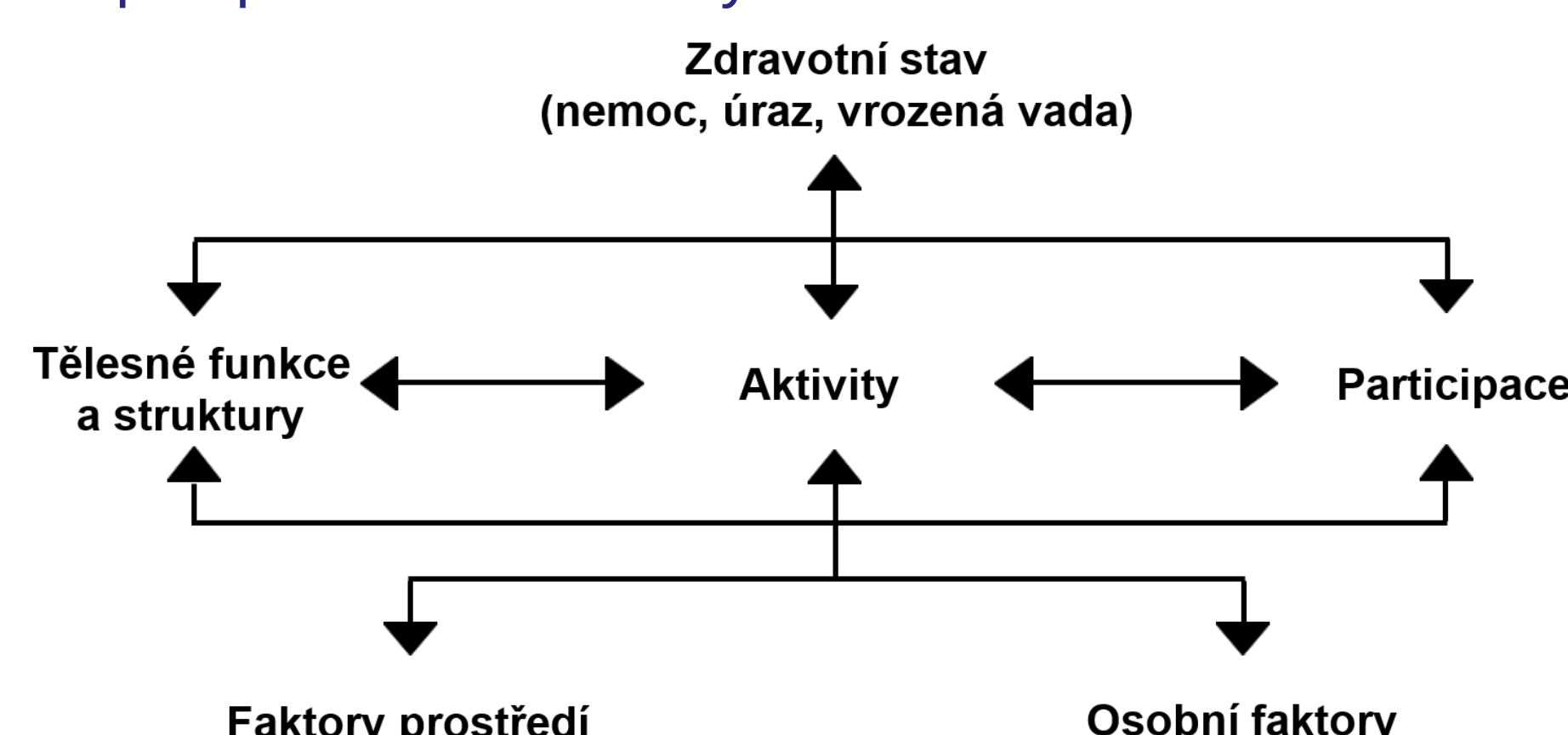
¹ Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky, Praha

² Klinika rehabilitačního lékařství 1. Lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze

Co je MKF

Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví (MKF), v angličtině *International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF)*, patří do skupiny klasifikací vydávaných Světovou zdravotnickou organizací (WHO).

Jde o mezinárodní standard, který poskytuje metodologický rámec pro popis a měření zdraví a disability. Je založena na biopsychosociálním přístupu, podle kterého je funkční schopnost jedince tvořena interakcí mezi zdravotním stavem a spolupůsobícími faktory:

MKF lze použít k popisu situace každé osoby v řadě domén vztahujících se k jejímu funkčnímu stavu. Obsahuje různé aspekty lidského zdraví a některé (ke zdraví relevantní) složky životní pohody. MKF tak doplňuje Mezinárodní klasifikaci nemocí (MKN), která představuje etiologický rámec pro popis zdraví.

MKF se dělí na dvě části, každou se dvěma komponentami:

- Část 1: Funkční schopnost a disability:
 - Tělesné funkce (b) a tělesné struktury (s)
 - Aktivity a participace (d)
- Část 2: Spolupůsobící faktory:
 - Faktory prostředí (e)
 - Osobní faktory (nejsou klasifikovány).

Od této klasifikace byla odvozena klasifikace zaměřená na děti a mládež – *International Classification of Functioning, Disability and Health for Children and Youth (ICF-CY)*. Postupnou revizí MKF dochází ke sloučení obou klasifikací.

Více informací o MKF lze nalézt na oficiálním webu WHO: www.who.int/classifications/icf/.

Použití MKF

MKF je víceúčelovou klasifikací, kterou lze využít v různých oborech a sektorech a která nabízí možnost jednotného a systematického kódování a použití v informačních systémech.

Základní oblasti použití MKF jsou:

- Statistika (shromažďování a zaznamenávání dat)
- Výzkum (měření výstupů kvality života nebo faktorů prostředí)
- Klinická praxe (posudkové potřeby a hodnocení léčebných postupů)
- Sociální a zdravotní politika
- Vzdělávání a výchova

Klasifikace MKF byla schválena a doporučena k praktickému používání Světovým zdravotnickým shromážděním v r. 2001 a k používání ji doporučily také Evropská komise a Rada Evropy.

Podpora využívání MKF v ČR

Aktivity směřující k podpoře využívání MKF v ČR jsou realizovány v rámci projektu **Národního centra pro medicínské nomenklatury a klasifikace (NCMNK)** (<https://www.uzis.cz/ncmnk>), a to zejména ve spolupráci mezi Ústavem zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS) a Kliniky rehabilitačního lékařství (KRL) 1. LF UK a VFN Praha.

Cílem je přispět ke zlepšení praktické použitelnosti MKF v České republice a jejím rozšíření v klinické praxi i v dalších oblastech.

V rámci projektu je realizován český překlad MKF a souvisejících nástrojů ale i tvorba vlastních nástrojů a výukových materiálů. Dále probíhá navazování a rozvíjení mezioborové spolupráce.

Český překlad MKF

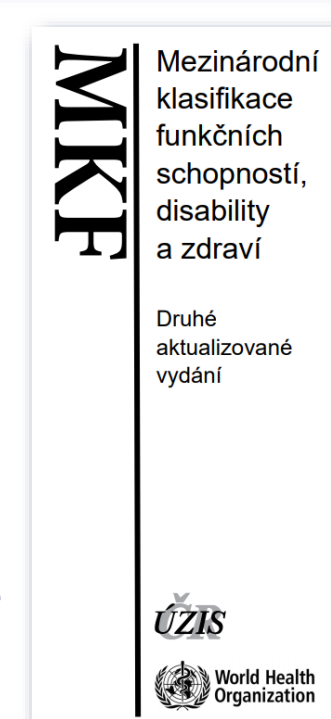
Původní český překlad MKF:

- vydala Národní rada osob se zdravotním postižením ČR
- přeložili prof. MUDr. J. Pfeiffer, DrSc. a prof. MUDr. O. Švestková, Ph.D.
- publikován v knižní podobě v roce 2008 nakladatelstvím Grada
- k dispozici i v elektronické podobě.

Aktualizace českého překladu MKF:

- dokončena v rámci projektu NCMNK
- zahrnovala zapracování oficiálních revizí WHO za roky 2011 až 2018 a provedení celkové revize původního českého překladu
- vydána v prosinci 2020 v elektronické formě jako kniha a jako elektronická klasifikace.

Práce na českém verzi MKF budou pokračovat i nadále, a to zejména překladem nejnovějších oficiálních revizí WHO, zakomponováním nových prvků rozšiřujících použití klasifikace při elektronizaci v oblasti zdravotních a sociálních služeb, i zlepšováním stávajících překladů.

Klinický formulář a základní sady

- Klinický formulář (checklist)** je praktický nástroj určený k zaznamenání funkčního stavu pacienta pomocí kódů MKF. Je určen pro použití lékařem, případně jiným zdravot. či sociálním pracovníkem.
- Pro využití v konkrétní oblasti byly vyvinuty tzv. **základní sady (core sets)**. Existují tři obecné sady (generická, rehabilitační a faktory prostředí) a dále specifické sady pro zhodnocení funkčního stavu pacienta s určitým onemocněním (např. kardiopulmonální, neurologické) nebo v určité situaci (rehabilitace pro výkon povolání).
- Přeloženo je všech 86 základních sad, které jsou k dispozici ve formě dotazníků (formát MS Word).

Dětská mozková obrna – Děti/mládež 14 až 18 let – komplexní sada (74)		
ČÁST 2: OMEZENÍ AKTIVIT A PARTICIPACE		
<i>Kvalifikátor výkonu popisuje rozsah omezení participace jedince při aktuálním provádění úkolů nebo činnosti ve svém běžném prostředí.</i>		
<i>Kvalifikátor kapacity popisuje rozsah omezení aktivity jedince při vykonávání úkolů nebo činností.</i>		
První kvalifikátor: Výkon Rozsah omezení participace	Druhý kvalifikátor: Kapacita (bez asistence) Rozsah omezení aktivity	
0 Žádná porucha	4 Úplná porucha	
1 Mírná porucha	8 Nelze určit	
2 Střední porucha	9 Nelze uplatňovat	
3 Těžká porucha		
Krátký seznam A a P domén		
4175 Řešení problémů	Kvalifikátor výkonu	Kvalifikátor kapacity
4250 Ovládnutí vlastního chování		
4415 Udržení polohy těla		
4440 Využití ruky k jemným pohybům		
4450 Chůze		

Vzdělávací a výukové materiály

- Do češtiny byl přeložen oficiální e-learningový kurz WHO o MKF, který by měl být výhledově přidán na <https://www.icf-elearning.com/>
- Web ÚZIS (<http://www.uzis.cz/mkf#vzdelavani>) obsahuje odkazy na:
 - odborné přednášky týkající se MKF
 - zahraniční výukové zdroje

Dotazník WHO pro hodnocení disability WHODAS 2.0

- Dotazník vycházející z MKF a vyvinutý ve spolupráci s WHO, který je založen na subjektivním vnímání disability pacientem a který je přizpůsoben jednoduchému použití v (klinické) praxi.
- Je určený k hodnocení kvality života pacienta a identifikaci jeho aktuálních potřeb, stanovení léčby a dalších intervencí, měření výsledků terapie a její efektivity, určení priorit v následné péči, určování pracovní a sociální schopnosti.
- Český překlad zahrnuje verzi pro odborného testujícího a verzi k samovyplnění pacientem, a to ve formátu XLS ale i webovou verzi.
- Dotazník je doplněn manuálem k českému překladu, informačním videem s užitečnými informacemi o dotazníku a ilustrací provedení rozhovoru a vyplnění dotazníku.
- V současnosti je vyvíjen e-learningový kurz k dotazníku WHODAS 2.0.

WHODAS 2.0, verze pro samostatné vyplnění 36 otázek, elektronická verze

[Informace o autorech a licenčních právech](#)

Klinický dotazník WHO Disability Assessment Schedule - formulář pro vyhodnocení. Podrobnější informace k metodice naleznete na [stránce českého překladu](#).

Údaje nejsou nikam zaznamenávány, slouží pro vypočtení skóre, případně vytisknutí do dokumentace pacienta.

Tento dotazník obsahuje verzi WHODAS 2.0 pro samostatné vyplnění s 36 otázkami.

Pohyblivost

Jak velké **potíže** jste měl/a v posledních **30 dnech** v těchto činnostech:

D2.1 Vydržet stát delší dobu, například 30 minut?	0 - žádné potíže
D2.2 Vstát ze sedu?	0 - žádné potíže
D2.3 Pohybovat se po bytě?	1 - mírné potíže
D2.4 Vyjít ven z domu?	1 - mírné potíže
D2.5 Ujít delší vzdálenost, například 1 km (nebo ekvivalent)?	2 - střední potíže
Skóre domény potíže s pohyblivostí	20%

Další plánované aktivity

- Příprava webového prohlížeče struktury klasifikace MKF (obdobu prohlížeče WHO: <https://apps.who.int/classifications/icfbrowser/>)
- Vývoj elektronického dokumentačního nástroje založeného na MKF

Více informací lze nalézt na: www.uzis.cz/mkf

Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví

O klasifikaci Publikace Nástroje Vzdělávání

Aktivity související s aktualizací, implementací a podporou české verze MKF v letech 2020–2022 jsou řešeny v rámci projektu **Národní centrum pro medicínské nomenklatury a klasifikace (NCMNK)** Operačního programu Zaměstnanost, registrační číslo projektu: CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_025/0016089.

Úvod k MKF

Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví – MKF (v originále *International Classification of Functioning, Disability and Health – ICF*) patří do skupiny klasifikací vyvinutých Světovou zdravotnickou organizací (WHO).